

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Martini Chemnitii, Doctoris Theologi celeberrimi, Harmonia Quatuor Evangelistarum

Quam ab Eodem feliciter inchoatam ... D. Polycarpus Lyserus, et D.
Johannes Gerhardus, ... Is quidem continuavit, Hic perfecit ; Opus
Eruditionis Stupendæ, Orthodoxorum consensu approbatum, idemque tot
Eruditorum desideriis adhuc expetitur

**Chemnitz, Martin
Leyser, Polycarp
Gerhard, Johann**

Hamburgi, MDCCIII

VD18 90617681

Caput XXXVII. Continens Historiam De Sanato Daemoniaco In Synagoga
Capernaitica, Marc. I. Luc. 4.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18203

(*Oportet me aliis etiam civitatibus predicare:*) manifestum inde est, eam peragratiōem Galilææ primam esse. Si enim ea, quæ Matth. 4. v. 23. describitur, alia esset, & præcessisset jam, potuissent turbæ respondere: tamen jam in universæ Galilææ synagogis docuisti. Sequitur ergo, unam & eandem peragratiōem Galilææ esse, quæ Matt. 4. v. 23. & quæ Marc. 1. v. 39. describitur. Quæ observatio clarissimè jam monstrat, quomodo ordinandæ sint historiæ post vocationem Petri apud Matthæum & Marcum.

Quarto, nulla aptior & convenientior potest esse ἀνορθία, quam hæc, quod Christus cum duodecim ex discipulis ad Apostolatū formandos elegisset, & suscepisset in concione mox subsecuta, proponat commonefactiones de officio Apostolorum, (*Vos estis sal terra, Lux mundi, &c.*) Item, quomodo doctrina Legis & Evangelii tradenda, & à corruptelis separanda sit. Illud verò expressè & accuratè fit, in concione illa proluxa, quam Matthæus describit. Illorum verò membrorum, quæ ad officium Apostolorum pertinent, in ea concio-

ne, quæ Lucæ 6. v. 20. & seq. describitur, nulla fit mentio. Et hæc ratio vel sola me movet, ut censuram, concionem illam, quam Matthæus describit, ponendam esse post electionem Apostolorum, & conjugendam cum concione Luc. 6. vers. 20. Si enim extra illum locum in præcedentibus, ante electionem Apostolorum, in Harmonia concionem illam Matthæi posueris, & à Lucæ concione separaveris, absurdum videbitur, Christum de officio Apostolorum tunc, cum nondum electi essent Apostoli, multa differere, Matth. 5. Cum verò jam ad Apostolatū formandi, electi & suscepti essent, nullam ejus rei in concione, quæ mox subsecuta est, Lucæ 6. v. 20. & seq. mentionem fieri. De monte verò, Matth. 5. vers. 1. & de planitie, Lucæ 6. vers. 17. & de aliis argumentis suo loco, ubi ad concionem illam pervenerimus, quædam annotabimus. Jam tantum generalia quædam, de ratione ordinis, in hac parte historiarum præmittere volui. Ordine igitur jam de singulis historiis dicemus.

CAPUT XXXVII.

CONTINENS HISTORIAM DE SANATO DÆMONIACO IN SYNAGOGA CAPERNAITICA,

MARC. I. LUC. 4.

RATIO ORDINIS.

IN præcedente commonefactione ostendimus, ea, quæ in Matthæo post vocationem Petri sequuntur, non posse in Harmonia subungi, nec ea, quæ in Luca sequuntur. Marcus enim disertè ordinem historiarum ita notat, ut non sit dubium, post vocationem quatuor illorum discipulorum proximè secutam historiam dæmoniaci. Ita enim Marcus connectit has historias: (*Illi relictis omnibus secuti sunt eum. Et ingrediuntur* (Jesus scilicet, & quatuor illi sectatores recens vocati,) *Capernaum, & statim Sabbatis ingrediens synagogam,*

docebat.) Ordo igitur historiarum & ratio Harmoniæ manifestè ex illa notatione Marci patet. Et Lucas quidem post ejectionem ex Nazareth describit descensum Christi in Capernaum. Sed quia in illo descensu dicit dæmoniacum sanatum: non igitur de illo descensu intelligendum est, quando habitationem suam transtulit Capernaum: Sed quando cum vocatis quatuor illis discipulis ingressus est Capernaum. Tunc enim dæmoniacum sanavit, sicut Marcus expressè scribit. Rectè igitur historiam Marci 1. & Luc. 4. conjunximus.

HISTORIA DE PRIMA EJECTIONE SPIRITUS IMMUNDI IN SYNAGOGA CAPERNAITICA,

MARC. I.

21. Καὶ ἐσπορεύονταί εἰς Καπερναῖμ, καὶ ἐνθεῖας τοῖς ἑβραίοις εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε.
22. Καὶ ἐξεπλήθυνον ἐπὶ τῇ διδασκίᾳ αὐτοῦ ἡν γὰρ διδάσκων αὐτὸς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ ἄχ, ὡς οἱ γραμματεῖς.
23. Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνεκράζετο.
24. Λέγων· τί ἡμεῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἢ λέδες ἀπολεσαι ἡμᾶς; οἶδά σε, τίς εἶ, ὁ ἀγίου τοῦ Θεοῦ.
25. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. λέγων· Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.
26. Καὶ σπαραξάσθαι αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκαθάρτον, καὶ κραῖσαν φωνῆ μεγάλη ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.
27. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτὸν λέγοντας· τί ἐστὶ τοιοῦτος; τίς ἡ διδασκίη ἡ καινὴ αὕτη; ὅτι καὶ ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;
28. Ἐξῆλθε δὲ ἀκοῆ αὐτοῦ εὐθύς εἰς ὅλην τὴν περιχώρον τῆς Γαλιλαίας.

21. Et ingrediuntur Capernaum, & statim Sabbatis ingressus in synagogam, docebat.
22. Et stupebant super doctrina ejus. Erat enim docens eos, tanquam auctoritate præditus, & non sicut scribe.
23. Et erat in synagoga eorum homo obnoxius spiritui immundo, & exclamavit,
24. Dicens: Sine, quid rei nobis tecum est, Jesu Nazarene? Venisti ad perdendum nos? Novi te, quis sis: nimirum ille sanctus Dei.
25. Et increpavit illum Jesus, dicens: obmutescere, & exi ab homine.
26. Et cum discerpisset eum spiritus immundus, exclamasset; voce magna, exiit ab eo.
27. Et obstupuerunt omnes ita, ut conquirerent inter se, dicentes: Quid est hoc? Quæ doctrina nova hæc? Quia cum auctoritate etiam spiritibus immundis imperat, & obediunt ei?
28. Emanavit autem fama ejus statim in totam undique regionem Galilæe finitimam.

LUC.

LUC. 4.

- 31. Καὶ κατήλθεν εἰς Καπερναὺμ, πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι.
- 32. Καὶ ἐξεπλήροστο ἐπὶ τῇ διδασκίᾳ αὐτῆ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτῆ.
- 33. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνεκράξε Φωνὴ μεγάλη, λέγων·
- 34. Ἐὰν, τί ἡμεῖν καὶ σοι, Ἰησοῦ Ναζαρενέ; ἢ τίδες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἀγιὸς υἱὸς Θεοῦ.
- 35. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ· καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ· μηδὲν βλάψαν αὐτόν.
- 36. Καὶ ἐγένετο θαμβῶσθαι ἐπὶ πάντας καὶ συνελθάναι πρὸς αὐτὸν λέγοντες· τίς ὁ λόγος ἕτος; ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται.
- 37. Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχοῦσθαι περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.
- 31. Et descendit Capernaum, civitatem Galilaeae: ibiq; docebat illos Sabbatis.
- 32. Et stupebant super doctrina ejus quia cum potestate conjunctus erat sermo ejus.
- 33. Et in synagoga erat homo habens spiritum demonis immundi, & exclamavit voce magna dicens:
- 34. Sine, quid tibi nobiscum est, Jesu Nazarene? Venisti ad perdendum nos? Scio te, qui sis, sanctus ille Dei.
- 35. Et increpavit illum Jesus, dicens: Obmutescere, & exi ab eo. Et cum projecisset illum demonium in medium, exiit ab illo, nihilq; illi nocuit.
- 36. Et factus est pavor super omnes, & colloquebantur inter sese, dicentes: Quis sermo hic est? Quia cum auctoritate ac potestate imperat immundis spiritibus, & exeunt.
- 37. Et divulgabatur fama de illo in omnem locum undiq; finitima regionis.

HARMONIA HISTORIÆ DE DÆMONIACO IN SYNAGOGA CAPERNAITICA SANATO, EX DESCRIPTIONIBUS MARCI I. ET LUCÆ 4. IN UNUM CORPUS COAGMENTATA.

ὁ καὶ ἐσπορεύοντα εἰς Καπερναὺμ, ὁ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· ὁ καὶ εὐθὺς εἰσέλθων τοῖς σάββασι εἰς συναγωγὴν ἐδίδασκεν αὐτοὺς. ἡ δὲ ἐξεπλήροστο ἐπὶ τῇ διδασκίᾳ αὐτῆ· ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτῆ. ὁ δὲ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ ἔχων ὡς οἱ γραμματεῖς. ἡ καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦματι ἀκαθάρτου, ὁ ἔχων πνεῦμα δαμονίου ἀκαθάρτου. ἡ καὶ ἀνεκράξε Φωνὴ μεγάλη, ἡ λέγων· Ἐὰν, τί ἡμεῖν καὶ σοι, Ἰησοῦ Ναζαρενέ; ἢ τίδες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἀγιὸς υἱὸς Θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώθητι, καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαμόνιον εἰς τὸ μέσον, ὁ καὶ ἀπαράξων αὐτόν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκαθάρτου, καὶ κρᾶξων Φωνὴ μεγάλη ἡ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, ὁ μηδὲν βλάψαν αὐτόν. ὁ ἐγένετο θαμβῶσθαι ἐπὶ πάντας, ὁ καὶ ἐπαμειβόμενος πάντες, ὡς συζητῶν πρὸς αὐτοὺς, ὁ καὶ συνελθάναι πρὸς αὐτὸν λέγοντες· τίς ὁ λόγος ἕτος; ὁ καὶ ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἡ ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, ὁ καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ, ὁ καὶ ἐξέρχονται. ὁ ἐξῆλθε ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ἅλην τῆς περιχώρου τῆς Γαλιλαίας. ὁ καὶ ἐξεπορεύετο ἡχοῦσθαι περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

Et ingrediuntur Capernaum, c civitatem Galilaeae: b & statim Sabbatis ingrediens synagogam docebat eos. h Et stupebant super doctrina ejus: c quia cum potestate conjunctus erat sermo ejus. b Erat enim docens eos, tanquam auctoritate praditus, & non sicut Scriba. h Et erat in synagoga eorum homo b obnoxius spiritui immundo, c habens spiritum demonis immundi: h Et exclamavit c voce magna h dicens: Sine, quid tibi nobiscum est Jesus Nazarene? venisti ad perdendum nos? Novi te, quis sis, nimirum sanctus ille Dei. Et increpavit illum Jesus, dicens: Obmutescere, & exi ab eo. c Et cum demonium projecisset illum in medium: b cumq; discerpisset eum spiritus immundus, & exclamasset voce magna; h exiit ab eo, c nihilq; illi nocuit. Et factus est pavor super omnes, b & obstupuerunt omnes, ita ut conquirerent inter se, | c & colloquebantur inter sese, dicentes: b Quid est hoc? c Quis sermo hic est? b Que doctrina nova haec? c Quia cum auctoritate ac potestate h etiam spiritibus immundis imperat, b & obediunt ei, c atq; exeunt. b Emanavit autem fama ejus statim in totam undique regionem Galilaeae finitimam: c Et divulgabatur rumor de ipso in omnem locum undiq; finitime regionis.

Periocha hujus Historiae.

Lucas post ejectionem Jesu ex Nazareth subicit hanc historiam. Et quia Capernaum ad littus maris sita erat, idē Jesum descendisse dicit. Quia verō addit, tunc factum miraculum in dæmoniaco, id circo Lucae textus ita intelligendus est: Descendit ex Nazareth, & post vocationem quatuor Discipulorum venit Capernaum. Propterea verbum Lucae (Descendit) conjunctum historia Matth. 4. vers. 13. de relicta Nazareth. Hoc loco enim ex littore vel à mari non propriè potest dici descendisse in civitatem, sed è contrario ex civitate descenditur ad mare; vel verbum κατήλθε hoc loco accipiendum est, pro rediit vel remigravit Capernaum: sicut aliàs verbum illud in græca lingua usurpatur. Quia verō

Marcus addit, (Et statim Sabbatis ingressus synagogam,) videtur significare, vocationem illorum discipulorum factam Profabbato, & (statim,) hoc est, die proximè sequenti, quæ Sabbatum fuit, sanationem dæmoniaco factam. Uterque verō Marcus & Lucas ita loquuntur: τοῖς σάββασι, (Sabbatis:) indicantes, Christum non semel, unico hoc Sabbato, sed semper in Sabbatis, quando fuit Capernaum, ingressum synagogam, ibi docuisse. Quæ verō capita doctrinæ fuerint, supra explicatum est.

Hæc verō capita doctrinæ Christus in suis concionibus non perfunctoriè seu frigidè, tanquam mortuam literam, recitavit, sicut scribæ de suis traditionibus disputantes faciebant, quorum doctrina

Harm. Tom. I.

ctina nullam Spiritus majestatem aut efficaciam spirabat, nec aures piorum afficiebat, nec animum ad pœnitentiam & fidem commovebat. Sed singularem auctoritatem & majestatem, non in una, quæ hoc loco describitur, sed in omnibus concionibus Christi fuisse, Evangelistæ indicant his verbis: (*Docebat ut habens ἐξουσίαν, non ut scriba.*) Quam sententiam Matthæus etiam post prolixam illam concionem cap. 7. vers. ult. repetit. Rectè igitur ad omnes conciones Christi referatur hæc sententia. Phrasis verò (*Docebat ut habens ἐξουσίαν*: Item, *Sermo ejus erat ἐν ἐξουσία*) Latinis auribus videtur alienior esse: ex collatione verò declarari potest. Ecclesiastes enim c. 8. v. 4. eadem planè phrasi utitur de Magistratu. In verbo regis est *וְשֹׁלֵט*, hoc est, potentia & auctoritas. Græci reddiderunt verbo *ἐξουσία*. Et Syrus hoc loco habet vocabulum *ܘܫܠܬܘܢܐ*. In Marco ita reddidit: Docebat ut dominator, qui cum potestate præest. In Luca ita reddidit: Sermo ejus erat potestate præditus. Unde rectè intelligi potest hæc Evangelistarum phrasis. Et hanc collationem *ἐνεργείας* in edictis magistratum, & in verbis Christi centurio Matth. 8. vers. 9. & rectè intellexit, & pulchrè accommodavit. Si enim Deus Magistratum armat, & circumdat tali auctoritate & majestate, ut dicta eorum cum obedientia suscipiantur & pondus habeant, id quod ex Antithesi intelligitur, Psalmo 106. vers. 40. Effundit contentum super principes. Job. 12. v. 18. Baltheum regum dissolvit: multò excellentius vocationem Christi Deus ornavit tali auctoritate & majestate, quæ sequente in animis auditorum divina majestate quadam, testimonium præberet, hunc esse Messiam divinitus missum. Sensus igitur est: Jesum in docendo peculiarem & eximiam auctoritatem & majestatem præ se tulisse: 1. Quia non ut interpres, vel alieno nomine, sed ut Dominus, propria auctoritate ex suo nomine dicebat: Amen, ego dico vobis, quæ scimus, loquimur. Sicut illi, qui cum potestate sunt, solent loqui. 2. Quia miram quandam *ἐνεργείαν* vim & efficaciam habebat ejus sermo, Spiritu sancto per Verbum ejus corda auditorum permovente ad pœnitentiam & fidem. 3. Quia peculiari gratia, magno zelo, & libertate docebat. 4. Quia doctrinam suam miraculis confirmabat. Et hoc est, quod Deut. 18. v. 18. Deus promisit: Ponam Verba mea in ore ejus. In hac ipsa historia in fine, eadem phrasis usurpatur illustri significatione, *ἐνεργεία* præcipit immundis spiritibus, & obediunt ei, atq; exeunt. Et Evangelistæ addunt: auditores abreptos fuisse in admirationem, & quasi in stuporem, super doctrina Christi. Et hæc conveniunt cum iis, quæ Prophetæ vaticinati sunt de Messia, Ps. 45. vers. 3. Diffusa est gratia in labiis tuis. Esa. 49. v. 2. Posuit os meum quasi gladium acutum. Et Es. 50. vers. 4. Dedit mihi linguam eruditam, opportunè loqui lassus. Usurpatur verò illa phrasis etiam de efficacia prædicationis Apostolicæ. Paulus enim 2. Cor. 10. v. 8. & 13. v. 10. describens potestatem & auctoritatem Apostolicam, utitur hoc ipso Evangelistarum vocabulo. Appellat enim *ἐξουσίαν* sibi datam ad ædificationem. Et 2. Corinth. 10. vers. 4. & 5. dicit, se instructum armis spiritualibus, quæ sunt potentia Dei, ad demoliendam o-

mnem celsitudinem, extollentem se, & ad ulciscendam inobedientiam. Unde 1. Tim. 4. v. 12. & Tit. 2. vers. ult. Paulus inquit: Nemo te despiciat, sed argue cum omni *ἰσχυρίῳ*. Eodem pertinent & illæ sententiæ, 1. Cor. 2. v. 4. Sermo meus fuit in ostensione Spiritus & *δυναμειῶν*. 1. Thes. 1. v. 5. Evangelium nostrum non fuit in sermone, sed *ἐν δυνάμει*. 1. Cor. 4. v. 20. Regnum Dei non est in sermone, sed in potentia. Rom. 1. v. 16. 1. Cor. 1. v. 18. Evangelium est potentia Dei.

Hæc collatio sententiarum ideò utilis est: Evangelium enim non tantum tunc habuit efficaciam, quando ministerio Christi prædicatum fuit: sed est potentia Dei, per quod Deus efficax est, etiam quando ab Apostolis & à reliquis ministris in testaceis vasis circumfertur, 2. Cor. 4. v. 7. Ideò Scriptura eadem phrasi utitur de Messia, & de reliquis ministris: Posui Verba mea in os tuum, Deut. 18. v. 18. Esa. 51. v. 16. & 59. vers. ult. In omnibus tamen Christus *ἰσχυρίῳ*, id est, habet singularem & excellentem prærogativam, Colos. 1. v. 18. Sine dubio igitur singularis & eximia quædam gratia, auctoritas, majestas, efficacia, vis & potentia fuit in concionibus Christi, sicut ostendit historia, Joh. 7. v. 46. ibi satellites dicunt: Christum ita locutum, ut non potuerint ipsum comprehendere, cum tamen ideò missi fuissent.

Altera pars hujus historiae continet descriptionem miraculi, de diabolo ex homine obsesso expulso. Et hæc est prima ejectio demonii ex homine obsesso, quæ quidem ab Evangelistis descripta est. Et propterea diabolus dicit: (*Quid tibi & nobis?*) Jesus enim in principio sui ministerii congressus quidem in deserto fuit cum Satana: sed tunc voluit ab illo tentari. Ideò divinam suam potentiam contra illum non exeruit. Nunc verò, cum manifestus incipit ostendere, se venisse ut dissolvat opera diaboli, exclamar: (*Quid nobis & tibi?*) Singulas igitur circumstantias, quas Evangelistæ annotarunt, utile erit expendere. Docuerat Christus (*regnum Dei adesse*). Jam ipso facto ostendit, regnum hoc Dei in eo consistere, ut regnum Diaboli destrueretur, & opera ejus dissolvantur. Item Petro dixerat: (*Posthac homines capies*). Jam igitur ostendit, hoc ita fieri, ut homines à potestate Satanae convertantur ad Deum, Act. 26. v. 18. Marcus nominat Spiritum immundum. Ne verò appellatio hæc de anima flagitiis contaminata intelligatur. Lucas vocat Spiritum Dæmonii immundi. Syrus habet vocabulum *ܢܘܫܘܬܐ*, à pollutione, iniquatione, contaminatione. Et ratio appellationis ex antithesi intelligitur. Angeli enim, qui in veritate steterunt, vocantur sancti, Marc. 8. vers. ult. & electi, 1. Tim. 5. vers. 21. Diaboli verò lapsu puritatem originalem amiserunt. Et substantiam quidem retinuerunt: (fuerunt enim & adhuc sunt Spiritus:) successit autem in substantiam illam puritate spoliata, horribilis immundities, ut non ipsi tantum & sint immundi, & immunditie delectentur, sed genus humanum conditum ad imaginem Dei sollicitant ad immunditiam, & conspurcant, actorum terrarum orbem sordibus, quæ Deo abominationi sunt, replent. Syrus in Luca reddidit *ܘܢܘܫܘܬܐ* demon,

Inquit enim, (*Quid nobis & tibi?*) De phrasi hac diximus, cum explicaremus historiam Johannis de nuptiis in Cana. Sentus igitur est: quid causæ habes, aut quid juris tibi sumis contra nos? quare nos invadis & regnum nostrum perturbas? Cures quæ tua sunt, & nos sine molestia missos facias. Habeas tu tuum regnum, relinquis nobis nostrum. Observetur hoc diligenter: diabolum velle tolerare doctrinam de sancto Dei, & quidem ipsum hanc vocem sonare, si modò sua in pace retinere possit. (*Novi*, inquit, & ipse fateor, *te esse sanctum Dei*.) tantum missos nos facias in nostro regno. Illa enim commendatione voluit demon Jesum delinire, ut ab expulsiōe ejus abstineret. Hæc diabolica machinatio multa habet exempla, præsertim in conciliationibus religionum. Retineatis sanè, inquit, & sonetis puram doctrinam, tantum adversariam partem missam facite, quid nobis & vobis? curetis vestram religionem: non exagiteis nostram. Est & hæc observatio diligenter notanda, verè esse illusionem Satanae, quando habemus & confitemur sanam doctrinam, & interca diabolo regnum suum, sive in pravis religionis opinionibus, sive in mala vita relinquimus: ita ut illud non oppugnemus, idque sive in nobis, sive in aliis. Et hæc est diaboli fides, de qua Jacobus loquitur, quam duo habere ex hac historia colligitur: 1. Agnoscens Christum contremiscit, cum inquit: (*Venisti perdere nos?*) 2. Nescio quid sibi promittit seu potius fingit, cum ex superba impudentia inquit: (*Missos nos fac, quid nobis & tibi?*) Consideretur & hoc, quod non dicit, quid tibi & nobis? sed, (*quid nobis & tibi?*) Obliquè enim significat, se velle pacem cum Christo colere, & cursum Evangelii ipsius non impedire, si modo non oppugnet, vastet & perdat regnum Satanae. Et revera pugnantia sunt in verbis his Satanae: (*Venisti ad perdendum nos? & missos nos facias: quid nobis & tibi?*) Et tamen in multorum Christianorum vita hæc illusio Satanae conspicitur. Doctrina sonat, & fides ipsorum consistit hanc sententiam Johannis: Filius Dei venit, ut destruat opera diaboli. In vita verò ipsorum hæc Satanae vox sonat, *ea*, missos nos fac, quid nobis & tibi? Horribilis sanè est superbia diaboli, cum fatetur, Venisti perdere nos; quod tamen superbè inquit: Sine nos, quid nobis & tibi? Utinam verò in Diabolo solo hæc impudentia existeret: nunc verò in multis etiam, qui externa professione sunt membra Ecclesiae, hunc lusum ludit. Fatentur enim, Christum esse judicem vivorum & mortuorum: & tamen quando vocantur ad penitentiam à Christo, respondent: Omitte nos, quid nobis & tibi?

Huic autem suo artificio diabolus attexit duas calumnias: altera est, quod Jesum appellat (*Nazarenum*.) Alludit enim ad illud, quod non in Nazareth, sed in Bethlehem Messiam nasciturum prædictum erat. Item, ex Galilæa Propheta non surrexit. Num ex Nazareth aliquid boni? Altera calumnia est, quod confitetur, Jesum esse (*sanctum illum Dei*.) non hoc proposito, ut homines ad illam confessionem adducat: sed ut sua confessione hominibus suspicionem injiciat, quasi doctrina & miracula Jesu aliquid commercii & societatis cum diaboli habeant, ut qui mutuum ipsi præbe-

ant testimonium. Et ex hac officina petita fuit illa Phariseorum calumnia: in Beelzebub ejicit demonia, sicut & altera calumnia, Joh. 7. v. 41. & 52. de Nazareth & Galilæa. Veritas igitur, quæ à Diabolo sive Dei potentia exprimitur, statim ab ipso invertitur & depravatur. Et habet ille discipulos dociles sane, qui artificium illud imitatione statim expriment.

Propter hanc verò causam, noluit Christus diabolo, etiam cum vera quædam diceret, concedere facultatem plura de se & doctrina sua dicendi, sed verbis durioribus ipsum compevit. Hoc enim significat, quod Evangelistæ dicunt, (*ἐπιτιμήσαντες αὐτῷ*.) Syrus habet verbum *ܢܢܕ*, quod significat objurgando aliquem cohibere. Et hæc suo exemplo Christus docet, diabolum non esse audiendum, etiam cum verba dicit: vel, veritatem non esse à diabolo quærendam. Cum enim mendax sit, & saluti nostræ inimicus, etiam veritate aliquando, tanquam inefcatione ad fallendum abutitur. Ostendit etiam, quid de illis statuendum sit, qui vera quædam falsis miscent, ut majori cum lucro fallant. Duo autem ipsi imperat. Primum est, *Φιλάδημι*, quod plus quàm simplex silentium significat. Marci enim 4. v. 39. utrumque conjungitur: Tace, & obmutesce. Usurpatur autem in illa sententia, non obturabis os bovi trituranter, Deut. 25. v. 8. & Pl. 35. v. 2. significatio pulcre explicatur, quando præter & contra voluntatem aliquis taceat: cogitur: Imponam ori meo claustrum. Idem enim vocabulum ibi usurpatur, quod extat Deut. 25. v. 8. de obturatione oris bovis trituranter. Unde Syrus hoc loco reddidit, (*Oclude os tuum*.)

Secundum est, quod diabolo imperat, ut ex homine illo obfesso exeat. Describunt autem Evangelistæ, quomodo diabolus contra illud Filii Dei imperium luctetur, & quamvis valdè invictus & plane repugnans, tamen ipsi parere cogatur. Et hæc antithesis potentiam Christi reddit illustriorem, quæ tanta sit, ut demonibus, quantumvis ita potentibus, sicut describitur, Ephes. 6. v. 12. & Job. 40. v. 10. formidabilis sit. Removet etiam suspicionem collusionis, & ostendit, quanta molis sit, hominem ex potestate Satanae liberare & eripere. Est enim fortis & armatus. Justus erat diabolus obmutescere, sed magna voce clamat, non tamen audeat amplius loqui, sed vocem inconditam testem indignationis & doloris edidit. Justus erat exire, sed miserum hominem discerpit, Marcus enim utitur valdè vehementi verbo *καταπαύειν*, quod de convulsionibus Satanae etiam alibi usurpatur Marc. 9. v. 26. & Luc. 4. v. 42. Significat autem propriè unguibus lacerare. Et 2. Reg. 12. v. 8. Græci ita reddiderunt verbum *σπυ*, quod significat convulsionem montium, & collisionem fluctuum maris: & ita Luc. 9. v. 39. parens dicit: Convellit ipsum cum spuma. Valdè atrox itaque fuit convulsio. Lucas addit, quod demonium miserum obfessum elevatum projecit usque in medium synagogæ. Gestus igitur diaboli, cum violentia imperii Christi, contra voluntatem suam, extrè compelleretur, Evangelistæ describere voluerunt. Concussit obfessum, & elevatum ad terram allisit, quasi discerpere vellet: (*sed nihil illi nocuit*) inquit Lucas. Quod non intelligendum est, quasi membra obfessi nullum cruciatum ex illa convul-

sione & jactatione senserint: sed quod nulla pars corporis nocimento aliquo mutilatione aut nota aliqua laesa fuerit, sicut ex tali jactatione naturali modo fieri necesse fuisset. Significat etiam, quod exeunte diabolo, homo statim sine laesione aliqua, & sine reliquis debilitationis integrè restitutus fuerit. Hieronymus hac descriptione jactationis existimat hoc significari, quod diabolus, quando hominem ex suo imperio cogitur dimittere, tunc demum hostilius ipsum invadat, jactet, & quasi discepturus convellat. Pharaon enim, quando cogitur dimittere filios Israël, tunc hostiliter persequitur eos: & diabolus contemtus confurgit in scandala, sicut inquit Hieronymus. Sed ringatur sanè & infaniat, præsentè Filio Dei, & efficaciam suam per Verbum, ut in hac historia, exereunte, nihil nocere potest.

Hæc est descriptio miraculi. Fructum verò, qui consecutus est, Evangelistæ ita describunt, (*Stupor cepit omnes,*) qui singula hæc, sicut gesta fuerant, ipsi & audierant & viderant. Significat autem (*θαυμάσιον,*) quando animus admiratione ita percellitur, ut quali attonitus reddatur. Rectè autem fecerunt, quod miraculum illud ad doctrinæ & commendationem & confirmationem retulerunt. Cœperunt enim & in ipsa synagoga, & cum egressi essent, inter se colloqui. Et Marcus utitur pulcherrimo vocabulo (*συνήρην,*) quod est, collatis argumentis & sententiis per mutuas interrogationes & responsiones disputando aliquid disquirere. Syrus habet: (*Querebant unus cum altero.*) Dicunt igitur: (*Quid hoc est? quod est hoc verbum?*) Quidam sentiunt, in verbis Lucae Ebraismum esse, ut verbum pro facto intelligatur, scilicet: Quale hoc factum est? vel, Quid hoc rei est? Theophylactus intelligit de verbo, quo Jesus dæmoni imperavit, ut exiret. Sed Marcus hoc loco λόγον interpretatur de doctrina Christi, ut sensus sit: Videmus illustrem ostensionem, quale sit hujus Doctoris Verbum, & qualis doctrina, divina scilicet, efficax, & potens contra ipsas inferorum portas. Eodem enim verbo, quo doctrinam proponit, etiam spiritibus immundis imperat, idque non per orationem, ut Exorcistæ, sed ut Dominus κατ' ἐξουσίαν, id est, pro imperio. Nec ut præstigiatores solent magicis verbis dæmonas adjurare: sed (*ὡς δυνάμει imperat.*) Adest enim imperio vis, potentia, & efficacia, ut immundi spiritus exeundo fateri cogantur, se hujus verbi

imperio subjectos & constrictos esse. Ex tali enim *αὐτιδέσει* vocabula Lucae ἐξουσία & δυνάμει, simplicissimè intelligi possunt. Marcus auditorum verba ita recitat: (*Quæ est hæc nova doctrina?*) Possunt autem hæc dupliciter intelligi, vel ut sensus sit: hæc certè est alia doctrina, quàm vulgaris Scribarum. Efficaciam enim, & virtutem suam exerit, non tantum in auditorum animis: verum etiam in ipsis immundis spiritibus. Vel potest hic sensus esse: Pharisei hanc doctrinam novitatis titulo volunt infamem reddere, & sanè dissentit à receptis synagogæ opinionibus: sed certè hæc doctrina nova probatur & confirmatur talibus miraculis, quæ Verbi potentiam in ipsis etiam immundis spiritibus ostendunt. Utraque sententia vera est, sed secunda videtur plenior esse.

Addunt autem Evangelistæ famam de Jesu divulgatam. Illi enim sermones non in synagoga, nec finibus urbis Capernaum inclusi manserunt: sed propter opportunitatem loci, quia Capernaum metropolis erat, ad quam propter commercia ex variis locis homines conveniebant, fama illa, de doctrina & miraculis Christi, celeriter omnia loca, & Galilææ, & quæ fines Galilææ attingunt, implevit. Et propter hanc causam, sicut antea diximus, Christus habitationem suam transtulit Capernaum. Doctrina enim Evangelii indè facilius poterat spargi, non tantum in civitates vicinas, verum etiam in regiones finitimas; sicut hoc loco Evangelistæ restantur. Lucas simpliciter vocat περὶ χωρον. Et possit videri esse interpretatio vocabuli Galilææ, quod significat regionem circumjacentem. Marcus verò addit τῆν περὶ χωρον Galilææ. Est enim ἡ περὶ χωρον generalis appellatio de locis civitatem aut regionem circumjacentibus. Ut Genes. 13. v. 10. & 11. & 19. v. 17. Græci loca Jordani circumjacentia, ubi Sodoma fuit, vocant τῆν περὶ χωρον Jordani. Et Matthæus cap. 3. vers. 5. planè etiam ita loquitur: regionem finitimam Jordani exiisse ad Baptistam. Deut. 34. v. 3. Græci vocant τὰ περὶ χωρα Jericho. Esther. 9. vers. 12. regio, quæ circa Susan metropolin sita est, vocatur περὶ χωρον. Matth. 14. v. 35. est περὶ χωρον terra Genezareth. Et hoc loco est περὶ χωρον Galilææ. Intelligendum autem esse non ipsam tantum Galilæam, sed finitimas etiam regiones, ex fine quarti capituli Matthæi colligitur, ubi numerantur Judæa Transjordanis, Decapolis, & Syria.

CAPUT XXXVIII.

CONTINENS HISTORIAM DE FEBRICITANTE SOCRO PETRI SANATA, MATTHÆI 8.

MARCI I. LUCAE 4.

RATIO ORDINIS.

IN hac historia εἰρησὶς ἀνολιῶν, sicut Eusebius loquitur, hoc est, ante quid, & post quid, (sicut Augustinus inquit,) hæc historia facta sit, manifestè patet. Lucas enim dicit, Jesu, cum post sanatum dæmoniacum ex synagoga Capernaica sur-

rexisset, venisse in domum Simonis. Marcus verò adhuc certiolem notationem temporis & ordinis ponit. Post sanatum enim dæmoniacum, mox subjicit: (*Et protinus è synagoga egredientes, venerunt in domum Simonis.*) Eadem igitur die, post præcedens miraculum, accidit hæc historia. Cumque mox, post vocationem

Dd 3

cationem